

Radil Fətullayev

VERGİ VƏ SİĞORTA ÖDƏNİŞLƏRİNİN UÇOTU

Nəzəri və praktiki vəsait

BAKİ–2024

Elmi redaktor: **i.ü.f.d, Namiq Əlizadə**
Aqrokimya MMC-nin Maliyyə direktoru, iqtisad üzrə fəlsəfə
doktoru

Rəyçilər: **Mehdi Babayev**
Bakı Hesabat Mərkəzinin direktoru, audit mütəxəssisi

İsmayıl Bağrov
Naxçıvan Dövlət Universitetinin iqtisadiyyat kafedrasının vergi
üzrə müəllimi

Elbəyi Hüseynov
Vergi qanunvericiliyi üzrə sərbəst ekspert

Fariz Yadigarov
EKVİTA şirkətinin vergi məsələləri üzrə meneceri

Tural Abbasov
İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Dövlət Vergi Xidmətinin Tədris
Mərkəzinin Vergi qanunvericiliyinin tədrisi şöbəsinin baş müəllimi

Radil Fətullayev.

Vergi və sığorta ödənişlərinin uçotu.

Vergi və sığorta ödənişlərin uçotu qaydalarını sərbəst şəkildə öyrənmək istəyənlər üçün vəsait.

ISBN: 978-9952-559-08-8

Bakı, "Füyuzat", 2024, 181 səh.

Kitabda vergi və sığorta ödənişlərin mahiyyəti, hesablanması və uçotu məsələləri, o cümlədən hər bir verginin ayrı-ayrılıqda uçotu və hesabatlarda əks etdirilməsi, həmçinin vergi və sığorta üzrə bəyannamələrdə göstərilməsi qaydaları və sair məsələlər nəzərdən keçirilmişdir.

Kitab mühasiblər, auditorlar, vergi mütəxəssisləri, iqtisadçılar, müəssisə rəhbərləri və ixtisası öyrənmək istəyən tələbə, magistr, aspirant və dissertantlar üçün nəzərdə tutulmuşdur.

Kitabda tərtibat və texniki nöqteyi-nəzərdən müəyyən səhvlərlə qarşılaşsanız, aşağıda verilmiş e-mail ünvanına göndərməyinizi xahiş edirik. Sizlərin irad və təkliflərinizi qəbul etməyə hər zaman hazırıq.

© İqtisadi Araşdırmalar və Tədris Mərkəzi (İATM), 2024

İqtisadi Araşdırmalar və Tədris Mərkəzi MMC
AZ1100, Bakı şəhəri, Şəhriyar küç., 26
Tel: (+99412) 480 28 45, +994 77 412 38 30, +99477 277 38 91
E-mail: office@iatm.az
www.iatm.az

Kitabın Azərbaycanda nəşr hüquqları İqtisadi Araşdırmalar və Tədris Mərkəzinə aiddir. Müəllifin icazəsi olmadan kitabın qismən və ya tamamilə təkrar çapı, yayılması, elektron və ya mexaniki üsulla surətinin çıxarılması qadağandır !

İATM NƏŞRLƏRİ

“Vergi və sığorta ödənişlərinin uçotu” nəşrinin MƏSLƏHƏT Qrupunun ÜZVLƏRİ :

Mahmud Abasquliyev <i>Prime Financial QSC</i> Vergi Auditoru	Aqil Səfərov <i>İqtisadi Araşdırmalar və</i> <i>Tədris Mərkəzinin</i> mühasib <i>təlimçisi</i>	Emin Kazımov <i>İstehlak Mallarının</i> <i>Ekspertizası Mərkəzi, Maliyyə</i> <i>məsələləri üzrə müşavir, İATM-</i> <i>in təlimçisi</i>
Fərid Nuriyev <i>İqtisadi Araşdırmalar və</i> <i>Tədris Mərkəzinin</i> mühasib <i>təlimçisi</i>	Fariz Alxazov <i>Azərsun Holding- mühasib,</i> <i>İATM MMC-də təlimçi</i>	Mübarək Aydəmirov <i>İATM-in mühasib təlimçisi,</i> <i>Bakı Biznes Universitetinin</i> <i>mühasibat uçotu üzrə</i> <i>müəllimi</i>
Suleyman Hafizzadə <i>Fourh Consulting Group</i> MMC-nin direktoru	Xəyal Feyzullayev <i>DİFA Consulting Services</i> MMC-nin rəhbəri, müstəqil vergi mütəxəssisi	Anar Bayramov ASFARMA şirkətinin baş mühasibi
Ziya Məmmədov <i>Keyfiyyət Assosiasiyası İB-nin</i> <i>baş mühasibi, İATM-in Rəsmi</i> <i>mühasibatlığın təşkili üzrə</i> <i>təlimçisi</i>	İlqar Nəbiyev <i>Vergi auditi baş idarəsi,</i> <i>Səyyar vergi yoxlamalarına</i> <i>nəzarət şöbəsinin baş dövlət</i> <i>müfəttişi</i>	Fərid Hüseynov FARUK Legal <i>and Tax Services şirkətinin</i> <i>idarəedici partnyoru</i>
Rəşad Muradov <i>Expressbank ASC - böyük</i> <i>mühasib, İATM MMC-də</i> <i>təlimçi</i>	Anar İmanov <i>Qədir Xum Supermarketin</i> <i>mühasibi</i>	Həsən Rəşidov <i>Gəncliyə Yardım Fondunun</i> <i>Maliyyə şöbəsinin müdir</i> <i>müavini</i>
Əsmər Quliyeva VEQA Group MMC-nin baş mühasibi	Emil Heydərlı <i>İATM Group MMC-nin</i> <i>baş mühasibi</i>	Anar Məcidov Azərbaycan <i>Respublikası Dövlət Vergi</i> <i>Xidmətinin</i> <i>Dövlət vergi müfəttişi</i>
Cavid Vəlizadə <i>Prime Financial QSC</i> Vergi müvəkkili, Auditoru	Şamə Nuriyev <i>İdeovate Consulting</i> şirkətinin Direktor müavini	İlkin Lələyev <i>Kontakt home ticarət</i> <i>müəssisəsinin</i> <i>Aparıcı mühasibi</i>
Elvin Zaidov <i>İATM-in təlimçi mühasibi,</i> <i>Xəzər Universitetinin müəllimi</i>	Səbinə Əlirzayeva <i>Econstruction MMC</i> Baş mühasib, İATM MMC- də asistan təlimçi	Ramil Xamiyev <i>İATM-in asistansı</i>
Asif Zeynalov <i>Abacus MMC, Vergi və Audit</i> <i>şöbəsinin rəhbəri, İATM</i> <i>MMC-də təlimçi</i>	Kamran Məmmədov <i>Kristal Abşeron, Mühasibatlıq</i> <i>şöbəsinin müdiri, İATM MMC-</i> <i>də təlimçi</i>	Nigar Orucova <i>İATM-in asistansı</i>
Fərid Allahverdiyev <i>İATM MMC-də təlimçi</i>	Nəsimi İsayev <i>İATM MMC-də asistan</i> <i>təlimçi</i>	Coşqun Hüseynov <i>İATM MMC-də</i> <i>asistan təlimçi</i>

Məsləhət qrupunda iştirak edən şəxslər kitabın hazırkı vəziyyətə gəlməsində əməyi, o cümlədən yeni məsələləri tərtib edib bizə göndərən və mövcud məsələlərin təkmilləşdirilməsində xüsusi rolu olan mütəxəssislərdir.

Gələcəkdə məsləhət qrupuna daxil olmaq və kitabdakı mövzuların təkmilləşdirilməsi və yeni məsələlərin yazılmasında iştirak etmək istəyən şəxslər iatmneshrleri@gmail.com - a yazılı şəkildə müraciət edə bilərlər.

Məsləhət qrupunun bütün iştirakçılarına İATM adından dərin təşəkkürümüzü bildiririk.

M Ü N D Ə R İ C A T

ÖN SÖZ	7
<u>Fəsil 1.</u> VERGİLƏR HAQQINDA İLKİN ANLAYIŞLAR VƏ VERGİTUTMANIN PRİNSİPLƏRİ.....	9
1.1. Vergilərin mahiyyəti və növləri	9
1.2. Vergi ödəyicilərinin təsnifatı (vergi ödəmə rejimləri)	11
1.3. Vergi Məcəlləsində istifadə olunan bəzi anlayışların mənaları	13
1.4. Vergitutmanın prinsipləri.....	14
1.5. Vergitutma məqsədləri üçün gəlirlərin və xərclərin uçotu.....	19
<u>Fəsil 2.</u>SİĞORTA ÖDƏMƏLƏRİ HAQQINDA İLKİN ANLAYIŞLAR	22
2.1. Sığorta ödəmələrinin mahiyyəti və təsnifatı	22
2.2. Məcburi (icbari) sosial sığortaya cəlb edilən şəxslər	23
2.3. Sığorta ödənişləri ilə bağlı Qanunvericilikdə istifadə olunan bəzi anlayışların (terminlərin) mənaları	24
2.4. Muzdlu işdən əldə olunan gəlirlərin məcburi (icbari) sosial sığorta ödəmələrinə cəlb edilməsi qaydası	25
2.5. Qeyri-sahibkarlıq fəaliyyətindən əldə olunan gəlirlərin sosial sığorta ödənişlərinə (MDSS-ə) cəlb olunması qaydası.....	31
2.6. Fərdi sahibkarlıq fəaliyyətindən əldə olunan gəlirlərin MDSS-ə cəlb edilməsi qaydası	32
2.7. MDSS hesablanmayan gəlir növləri (azadolmalar)	34
2.8. Məcburi sosial sığorta haqqının və sair məcburi ödənişlərin uçotu	35
2.9. Sığorta öhdəliklərinin yerinə yetirilməsi və sığorta bəyannamələri.....	36
<u>Fəsil 3.</u>FİZİKİ ŞƏXSİN GƏLİR VERGİSİNİN VƏ SİĞORTA ÖDƏNİŞLƏRİNİN UÇOTU	38
3.1. Fiziki şəxsin gəlirlərinin mahiyyəti və növləri	38
3.2. Muzdlu işlə əlaqədar əldə olunan gəlirlərə görə verginin hesablanması.....	41
3.3. Muzdlu işlə əlaqədar gəlir vergisindən azadolmalar.....	42
3.4. Fiziki şəxsin muzdlu işlə əlaqədar gəlirlərindən verginin və MDSS-nin tutulmasının uçotuna aid nümunə	44
3.5. İstehsalatda bədbəxt hadisələrə qarşı sığorta haqqının tutulmasının uçotu.....	46
3.6. Muzdlu və qeyri-muzdlu işlə əlaqədar gəlir vergisinin və sosial ödənişlərin hesabı (Vahid Rüblük Bəyannamə və BTP)	47
<u>Fəsil 4.</u>ÖDƏMƏ MƏNBƏYİNDƏN TUTULAN GƏLİR VERGİSİNİN UÇOTU.....	49
4.1. Qeyri-sahibkarlıq fəaliyyətindən əldə olunan gəlirlərin təsnifatı.....	49
4.2. Hüquqi və fiziki şəxslərə ödənilən icarə xərcindən tutulan gəlir vergisinin uçotu	50
4.3.Təsisçiyə (səhmdarlara) ödənilən dividenddən tutulan gəlir vergisinin uçotu	51
4.4. Rezident və qeyri-rezident şəxslərə ödənilən royaltidən tutulan gəlir vergisinin uçotu	52
4.5. Rezident və qeyri-rezident şəxslərə ödənilən xidmət haqqlarından tutulan gəlir vergisinin uçotu	53
4.6. Rezident şəxslərə ödənilən faiz xərcindən tutulan gəlir vergisinin uçotu.....	55
4.7. Rezident şəxsə ödənilən bəzi məhsulların (məsələn, əlvan və qara metalın və s.) dəyərindən tutulan	

gəlir vergisinin uçotu	56
4.8. Güzəştli vergi tutulan ölkələrdə fəaliyyət göstərən şirkətlərdən xidmətlərin alışı ilə bağlı vergilərin hesablanması uçotu	57
4.9. Ödəmə mənbəyindən tutulan vergilərin hesabatı	58
Fəsil 5.SADƏLƏŞDİRİLMİŞ VERGİNİN UÇOTU	60
5.1. Sadələşdirilmiş verginin mahiyyəti və ödəyiciləri	60
5.2. Vergitutma obyektı	62
5.3. Sadələşdirilmiş verginin dərəcəsi və hesablanması və uçotu	62
5.4. Sadələşdirilmiş vergi uçotu	70
5.5. Sadələşdirilmiş vergi bəyannaməsi (hesabatı)	71
5.6. Sadələşdirilmiş vergi bəyannaməsinin “Əlavə 1” hissəsinin doldurulması qaydası	72
<u>Fəsil 6. ƏLAVƏ DƏYƏR VERGİSİNİN UÇOTU</u>	<u>75</u>
6.1. ƏDV-nin mahiyyəti, ödəyiciləri və əvəzləşdirilməsi qaydası	75
6.2. Alqı-satqı əməliyyatları zamanı ƏDV-nin uçotu	78
6.3. Avans ödənişləri zamanı ƏDV-nin tətbiqi və uçotu	85
6.4. İdxal əməliyyatları zamanı ƏDV-nin tətbiqi və uçotu	87
6.5. Kənd təsərrüfatı məhsullarının ticarəti zamanı ƏDV-nin tətbiqi və uçotu	95
6.6. ƏDV-yə sıfır dərəcə ilə cəlb olunan əməliyyatların uçotu	96
6.7. ƏDV-dən azad olan əməliyyatların uçotu	97
6.8. ƏDV-nin bəyannaməsi (hesabatı)	101
Fəsil 7. ƏMLAK VERGİSİNİN UÇOTU	104
7.1. Əmlakın mahiyyəti və təsnifatı	104
7.2. Əmlak vergisinin mahiyyəti, ödəyiciləri və vergitutma obyektləri	105
7.3. Əmlak vergisindən azadolma və güzəştlər	106
7.4. Hüquqi şəxslərin (müəssisənin) və fərdi sahibkarların əmlakı üzrə verginin hesablanması, ödənilməsi və uçotu qaydası	107
7.5. Fiziki şəxslərin əmlakı üzrə verginin hesablanması, ödənilməsi və uçotu qaydası	112
7.6. Əmlak vergisinin bəyannaməsi (hesabatı)	116
<u>Fəsil 8. TORPAQ VERGİSİNİN UÇOTU</u>	<u>117</u>
8.1. Torpağın mahiyyəti və təsnifatı	117
8.2. Torpaq vergisinin mahiyyəti, ödəyiciləri, hesablanması, ödənilməsi və azadolmalar	118
8.3. Kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqlar üzrə verginin ödəyiciləri, hesablanması, ödənilməsi və uçotu qaydaları	120
8.4. Sənaye, tikinti, nəqliyyat, rabitə, ticarət-məişət xidməti və digər xüsusi təyinatlı torpaqlar üzrə verginin hesablanması, ödənməsi və uçotu	124
8.5. Yaşayış fondlarının, həyətəyanı sahələrin torpaqları və vətəndaşların bağ sahələrinin tutduğu torpaqlar üzrə verginin hesablanması, ödənməsi və uçotu	125
8.6. Torpaq vergisinin hesabatı (bəyannaməsi)	128

Fəsil 9. MƏDƏN VERGİSİNİN UÇOTU	129
9.1. Mədən vergisinin mahiyyəti, ödəyiciləri və vergitutma obyektı	129
9.2. Qeyri-filiz faydalı qazıntılar üzrə mədən vergisinin hesablanması və uçotu.....	129
9.3. Neft-qaz və filiz faydalı qazıntılar üzrə mədən vergisinin hesablanması və uçotu.....	131
9.4. Mədən vergisinin ödənilməsi qaydası.....	132
9.5. Mədən vergisinin bəyannaməsi (hesabatı).....	132
Fəsil 10. YOL VERGİSİNİN UÇOTU	134
10.1. Yol vergisinin mahiyyəti	134
10.2. Yol vergisinin ödəyiciləri və vergitutma obyektı.....	134
10.3. Yol vergisinin dərəcələri.....	134
10.4. Yol vergisinin tutulması və bəyannamənin təqdim edilməsi	136
10.5. Yol vergisinin uçotu.....	137
10.6. Yol vergisinin bəyannaməsi (hesabatı).....	138
Fəsil 11. AKSİZ VERGİSİNİN UÇOTU	140
11.1. Aksizin mahiyyəti	140
11.2. Aksiz vergisinin obyektı	140
11.3. Aksiz vergisinin ödəyiciləri və azadolmalar.....	141
11.4. Aksiz vergisinin dərəcələri	142
11.5. Aksiz vergisinin uçotu	144
11.6. Aksiz vergisinin bəyannaməsi (hesabatı)	145
Fəsil 12. MƏNFƏƏT VERGİSİNİN UÇOTU	146
12.1. Mənfəət və gəlir anlayışlarının mahiyyəti	146
12.2. Mənfəət (gəlir) vergisinin ödəyiciləri və hesablanması qaydası.....	147
12.3. Gəlirlərin vergiyə cəlb olunması.....	1582
12.4. Dividend gəlirlərinin vergiyə cəlb olunması	164
12.5. Faiz gəlirlərinin mənfəət vergisinə cəlb olunması	165
12.6. Amortizasiya xərclərinin gəlirdən çıxılma və uçotu qaydası.....	156
12.7. Təmir xərclərinin gəlirdən çıxılması və uçotu qaydası	158
12.8. Mənfəət (gəlir) vergisindən azadolmalar və güzəştlər.....	164
12.9. Mənfəət (gəlir) vergisinin ödənilməsi üzrə arayışın təqdim edilməsi qaydası	166
12.10. Mənfəət (gəlir) vergisinin bəyannaməsi (hesabatı).....	170
Kommersiya təşkilatları üçün yeni hesablar planı	171
İSTİFADƏ OLUNMUŞ ƏDƏBİYYAT SİYAHISI	180

Bismillahirrahmanirrahim
Heç bilənlərlə bilməyənlər bir olarmı?!...
Qurani-Kərim, Zumər surəsi, 9-cu ayə
Elm elm bilməkdir, elm kəndin bilməkdir,
Sən kəndini bilməzsən, bu necə oxumaqdır?
Oxumaqdan məna nə, kişi haqqı bilməkdir...!
Yunus Əmrə

ÖN SÖZ

Hörmətli oxucu!

Sizə təqdim olunan bu kitab vergi və sığorta ödənişlərinin uçotunu asan üsulla öyrənmək və bunu vergi bəyannamələrinin tərtib edilməsində tətbiq etmək məqsədi ilə yazılmışdır. “Vergi və sosial ödənişlərin uçotu” nəşri nəzəriyyə və testlər və məsələlər toplusu olmaqla 2 kitabdan ibarətdir. Nəzəri hissə 12 fəsildən ibarət olub buraya “Vergi və sığorta ödənişləri haqqında anlayışlar”, “Fiziki şəxsin gəlir vergisi”, “Sadələşdirilmiş verginin uçotu”, “Mənfəət (gəlir) vergisinin uçotu”, “Əlavə dəyər vergisinin uçotu” və s. kimi fəsilər daxildir. Mövzular barədə daha ətraflı mündəricatdan baxa bilərsiniz.

Bildiyiniz kimi, Vergi Məcəlləsi kifayət qədər mürəkkəb şəkildə yazılmış qanunvericilik aktlarından biridir. Maddələrin şərtlərini anlamadan təcürbədə tətbiq etmək də çətin olur. Həmçinin Məcəllədə vergilərin uçotu barədə də maddələr və onların şərhı kifayət qədər deyildir. Ona görə də mühasiblər vergilərin uçotunda hər zaman çətinlik çəkmişdir. İnanırıq ki, əlinizdə olan bu kitab sizin çətinliklərinizi aradan qaldıracaq.

Kitabda vergilərin bütün növləri üzrə əsas əməliyyatların uçotu və bəyannamələrdə əks etdirilməsi üsulları haqqında lazımi qədər izahatlar verilmişdir.

Kitab, əsasən, mühasiblər, müəssisə rəhbərləri, insan resursları meneceri, həmçinin ixtisası öyrənən tələbələr üçün nəzərdə tutulmuşdur. Kitabdan sərbəst, müəllimlə - fərdi şəkildə və qrup halında təlimlərin keçirilməsi zamanı dərs vəsaiti kimi istifadə etmək olar.

Qeyd edək ki, bu kitab maliyyə və idarəetmə uçotunu yaxşı şəkildə mənimsəmiş şəxslər üçün nəzərdə tutulmuşdur. Əgər, oxucu əməliyyatların müxəbirləşməsini və hesabatların hazırlanmasını, o cümlədən balans çıxmanı yaxşı bilmirsə, vergi uçotu fənnini də dərk etməkdə müəyyən çətinliklər çəkmə bilər. Bu çətinliklərin bəzilərinin izahı aşağıda verilmişdir.

Birincisi, dünya təcrübəsi göstərir ki, vergi uçotu bir uçot sistemi kimi maliyyə uçotunun tərkibinə daxil olmasına baxmayaraq, inkişaf etmiş ölkələrdə belə, beynəlxalq standartlardan fərqli yanaşmalar tələb edir və bəzi iqtisadi anlayışların, metodların və prinsiplərin tətbiqinə də fərqli yanaşır. Məsələn, əgər maliyyə uçotu yalnız hesablama metodunun tətbiqini tələb edərsə, vergi uçotu hər ikisinə icazə verir və hətta bəzi hallarda qarışıq metodların tətbiqini də istisna etmir. Bundan başqa, Vergi Məcəlləsi gəlir və xərclərin uçotuna fərqli yanaşma etməklə, mənfəətin fərqli rəqəmə çıxmasına səbəb olur. Maliyyə məqsədləri üçün hazırlanmış Balans ilə vergi orqanının tələb etdiyi balans hesabatı da fəqlənir.

Bütün bunlar, uçotda yeni yanaşmaları zəruri etdiyi üçün mühasibin işini müəyyən qədər çətinləşdirir və ikili uçot sistemini tətbiq etməyə məcburiyyət yaradır.

İkincisi, maliyyə və idarəetmə uçotunda hesabatın əsas məqsədi sahibkarı və digər aktiv biznes iştirakçılarını informasiya ilə təmin etmək olduğu halda, vergi uçotunun əsas məqsədi, Vergi və DSMF orqanlarını vergi və sığorta məbləğlərinin düzgün hesablanması və ödənilməsi ilə bağlı məlumatlarla təmin etməkdir. Ona görə də, mühasiblər Vergi Məcəlləsi və Sosial Sığorta Haqqında Qanunun lazımi maddələrini

yaxşı bilməklə yanaşı, Vergi və DSMF orqanları ilə rəsmi yazışma qaydalarını da bilməlidirlər. Çünki, adı çəkilən orqanlara hesabat vermək, sadəcə informasiyanı vaxtında təqdim etməklə bitmir, hesabatı göndərdikdən sonra mütəmadi olaraq onların izlənməsini də tələb edir. Təcrübə göstərir ki, hesabatları təqdim etdikdən sonra çox vaxt müəssisənin elektron kargüzərliq sisteminə kameral uyğunsuzluqlar daxil olur. Bu uyğunsuzluqları aradan qaldırmaq üçün mühasib tərəfindən əsaslandırılmış məktublar yazılmalıdır. Bunun üçün mühasiblərin əlavə kargüzərliq biliklərinin də olmasına ehtiyacı vardır.

Üçüncüsü, vergi uçotunu yerinə yetirən mühasiblər apardıqları uçot və hesabatın dəqiqliyini yoxlamaq məqsədi ilə vergi orqanı tərəfindən göndərilən audit yoxlamalarına hər zaman hazır vəziyyətdə olmalıdırlar. Bunun üçün mühasiblər rəsmi mühasibatlıq qaydalarını, o cümlədən sənədləşmələrin aparılması qaydalarını da yaxşı bilməlidirlər. Mühasiblər eyni zamanda mülki qanunvericiliyin müddəalarını da yaxşı bilməlidirlər. Çünki, müəssisədə bəzən elə maliyyə əməliyyatları baş verir ki, həmin əməliyyatları hüquq müstəvisinə gətirmək zərurəti yaranır. Məsələn, fərz edək ki, müəssisədə fəaliyyət göstərən yeni bir avadanlıq qəflətən xarab olur və sıradan çıxır. Bu əməliyyatı rəsmiləşdirmək üçün mühasib mövcud vəziyyəti aktlaşdırmalı və avadanlığın silinməsini rəsmiləşdirməlidir. Hətta, bu prosesi əgər hər hansı bir hüquqşünas yerinə yetirsə belə, mühasib baş verən əməliyyata mülki hüquqi qanunvericiliyin aspektindən yanaşmağı bacarmalı və qeyd olunan mərhələləri bilməlidir.

Dördüncüsü, maliyyə uçotu 4 əsas maliyyə hesabatı formalarını izahlı qeydlərlə birlikdə hazırlayıb təqdim etməyi tələb etdiyi halda, vergi uçotu bu hesabatlarla yanaşı tamam fərqli hesabat (bəyannamə) formaları da tələb edə bilər. Məsələn, vergi uçotu aparan mühasiblər muzzdlu işlə əlaqədar gəlir vergisi bəyannaməsi, ödəmə mənbəyində tutulan vergi bəyannaməsi, ƏDV, mənfəət, torpaq, əmlak və s. vergilərin hər birinin ayrı-ayrılıqda bəyannamələrini tərtib edib vaxtında təqdim etməyi bacarmalıdırlar.

Yuxarıda qeyd olunanları nəzərə alaraq, kitabda yazılan mövzuları düzgün şəkildə mənimsəmək və onu tətbiq oluna bilən hala gətirmək üçün oxucularımıza aşağıdakı tövsiyyələrimiz vardır:

1-ci tövsiyyə. Kitab hər bir vergi növü üzrə mühasiblərin təcrübədə ən çox rast gəlinənlərinin uyğun ardıcılığı ilə yazılmışdır. Lakin bu mövzuları düzgün mənimsəmək üçün nəzəri mövzular olan 1-ci və 2-ci fəslin mövzularını (Vergi və Sığorta haqqında anlayışları) təkrar-təkrar oxumaq lazımdır. Bu 2 mövzunun çətin olmasının səbəbi vergitutma ilə əlaqəli nəzəri metodoloji əsasları, prinsipləri əhatə etməsi, həmçinin Məcəllənin və digər qanunvericilik aktlarının çətin dildə yazılmasına görədir. Ona görə də səbrlə bu mövzuları yaxşı-yaxşı öyrənmək lazımdır. O zaman digər mövzuları da düzgün şəkildə anlama biləcəyinizi ümid edirəm.

2-ci tövsiyyə. Kitabı oxuyub sərbəst hazırlaşan şəxslərə tövsiyyə edirik ki, praktiki çalışmalar üçün kompüterinizə Bəyannamə Tərtibatı Proqramını (BTP) da yükləsinlər. Ayrı-ayrı vergi növləri üzrə bəyannamələrin doldurulmasını vərmiş halına gətirin.

3-cü tövsiyyə. Vergi məəcəlləsi, Sosial sığorta haqqında qanun, Əmək Məcəlləsi və Mülki Məcəllə sızlərin stolüstü kitabınız olmalıdır.

4-cü tövsiyyə. Kargüzərliq qaydaları və rəsmi məktublaşma və dövlət orqanları ilə yazışma qaydalarını öyrənməlisiniz.

5-ci tövsiyyə. Auditin tələblərinə uyğun sənədləri tərtib etmək qayalarını, o cümlədən əməliyyatları sənədləşdirmək üçün rəsmi mühasibatlıq qaydalarını bilməlisiz.

Radil Fətullayev

İqtisadi Araşdırmalar və Tədris

Mərkəzinin (İATM-in) Prezidenti

Əlaqə telefonları: 012 480 28 45, Mob: (077) 233 30 29

iatmneshrleri@gmail.com

Nümunə mövzu

8

TORPAQ VERGİSİNİN UÇOTU

Suallar:

- 8.1. Torpağın mahiyyəti və təsnifatı;
- 8.2. Torpaq vergisinin mahiyyəti, ödəyiciləri, hesablanması, ödənilməsi və azadolmalar;
- 8.3. Kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqlar üzrə verginin ödəyiciləri, hesablanması, ödənilməsi və uçotu qaydaları;
- 8.4. Sənaye, tikinti, nəqliyyat, rabitə, ticarət-məişət xidməti və digər xüsusi təyinatlı torpaqlar üzrə verginin hesablanması, ödənməsi və uçotu;
- 8.5. Yaşayış fondlarının, həyətyanı sahələrin torpaqları və vətəndaşların bağ sahələrinin tutduğu torpaqlar üzrə verginin hesablanması, ödənməsi və uçotu;
- 8.6. Torpaq vergisinin bəyannaməsi (hesabatı).

8.1. Torpağın mahiyyəti və təsnifatı

Torpaq - dağ süxurlarının (fərqi yoxdur hansı) su, hava və müxtəlif növ canlı və cansız orqanizmlərin birgə fəaliyyəti nəticəsində təbii yolla dəyişdirilmiş “açıq” və ya “xarici” qatıdır. Qeyd edək ki, bu tərif ilk dəfə olaraq V.V.Dokuçayev tərəfindən verilmişdir. Torpaq təbii resurlar içərisində tükənməyən, aşınmayan və öz-özünü bərpa edə bilən unikal nemətlərdən biridir.

Qeyd edək ki, respublikamızda torpaq üzərində mülkiyyət münasibətlərinin tənzimlənməsi və torpaqla bağlı sair məsələlər Azərbaycan Respublikasının Torpaq Məcəlləsi və Mülki Məcəllə vasitəsi ilə tənzimlənilir.

Torpaq Məcəlləsinə görə torpaq sahəsi dedikdə, dövlət torpaq kadastrında və torpaq üzərində hüquqların dövlət qeydiyyatı sənədlərində, sərhədləri, ölçüləri, coğrafi mövqeyi, hüquqi statusu, rejimi, təyinatı və digər göstəriciləri əks etdirilmiş yer səthinin bir hissəsi başa düşülür. Digər mülkiyyət növləri kimi torpaq sahəsi üzərində də dövlət, bələdiyyə və xüsusi mülkiyyət növləri mövcuddur. Torpaq sahəsinin sərhədləri topoqrafik planlarda əks etdirilir.

Respublikamızda mülkiyyət növündən, kateqoriyasından, məqsədli təyinatından və hüquqi rejimindən asılı olmayaraq ölkə hüduqları daxilində yerləşmiş bütün torpaqlar dövlət kadastrının obyektini hesab edilir. Dövlət torpaq kadastrı Azərbaycan Respublikasının hüduqları daxilində yerləşən bütün torpaq sahələrində mütləq, müstəqil və vahid sistem üzrə aparılır. “Dövlət torpaq kadastrı, torpaqların monitorinqi və yer quruluşu haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu”nda aşağıdakı kimi qeyd olunmuşdur: torpaq kadastrı - torpaq istifadəçiliyinin dövlət qeydiyyatı, torpaqların kəmiyyət və keyfiyyət uçotu, bonitirovkası və iqtisadi qiymətləndirilməsi üzrə məlumatların məcmusudur.

Torpaq Məcəlləsinə əsasən, mülkiyyət növündən asılı olmayaraq, bütün növ torpaqlar təyinatına görə aşağıdakı 7 kateqoriyaya bölünür¹²:

- kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqlar;
- yaşayış məntəqələrinin (şəhərlərin, qəsəbələrin və kəndlərin) torpaqları;
- sənaye, nəqliyyat, rabitə, müdafiə və digər təyinatlı torpaqlar;
- xüsusi qorunan ərazilərin torpaqları;
- meşə fondu torpaqları;
- su fondu torpaqları;
- ehtiyat fondu torpaqları.

¹² <https://banco.az/az/news/istifade-olunmayan-torpaqlara-vergilerin-hesablanmasi>

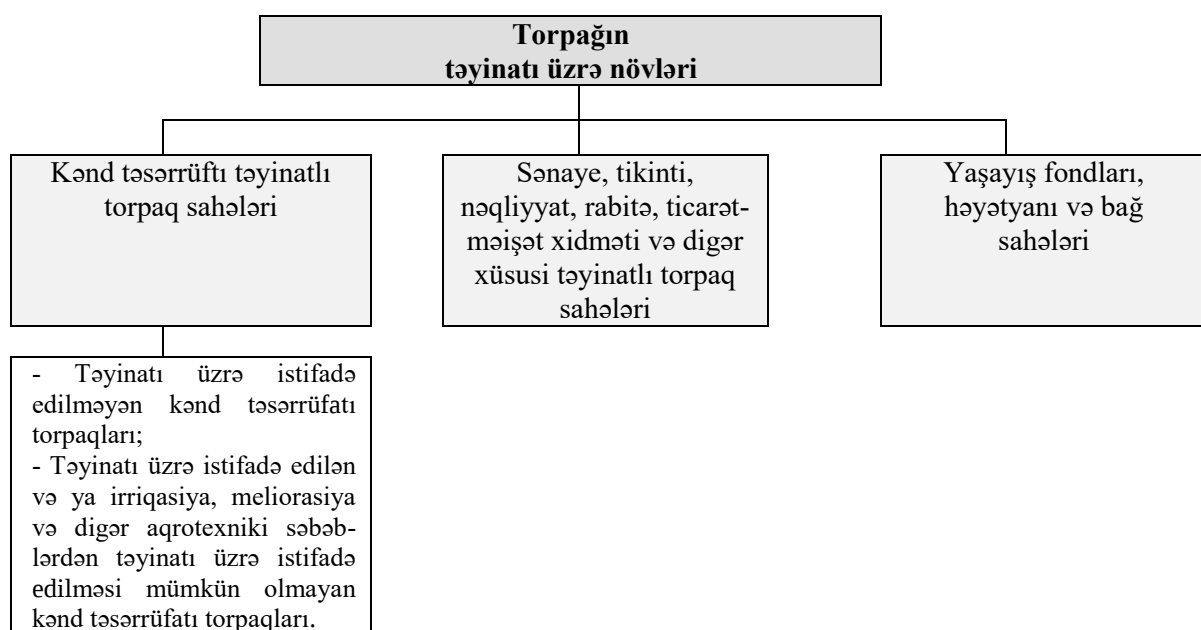
Torpaq Məcəlləsinin tələblərinə əsasən, hər bir kateqoriyaya aid torpaq öz təyinatına uyğun şəkildə istifadə olunmalıdır. Torpaqların kateqoriyasının dəyişdirilməsinə yalnız Nazirlər Kabinetinin müvafiq qərarı ilə yol verilə bilər.

Biz artıq əmlak vergisi mövzusunda da izah etdik ki, torpaq mahiyyətə əmlakın tərkibinə daxil olsa da vergi tutma məqsədləri üçün ona ayrıca yanaşılmışdır. Vergitutma məqsədləri üçün torpaqlar aşağıdakı 3 növə ayrılır:

- Kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqlar;
- Sənaye, tikinti, nəqliyyat, rabitə, ticarət-məişət xidməti və digər xüsusi təyinatlı torpaq sahələri;
- Yaşayış fondları, həyətyanı və bağ sahələri;

Vergi məəcəlləsinə görə, kənd təsərrüfatı torpaqları özü də 2 yerə bölünür: təyinatı üzrə istifadə edilən kənd təsərrüfatı torpaqları və təyinatı üzrə istifadə edilməyən kənd təsərrüfatı torpaqları. Qeyd olunanları daha aydın şəkildə aşağıdakı sxemdə görmək olar:

Sxem 9.1. Vergitutma məqsədi üçün torpağın təyinatı üzrə növləri

8.2. Torpaq vergisinin mahiyyəti, ödəyiciləri, hesablanması, ödənilməsi və azadolmalar

Azərbaycan Respublikası ərazisində istifadəsində və ya mülkiyyətində torpaq sahəsi olan hüquqi və fiziki şəxslər torpaq vergisinin ödəyiciləridir. Hüquqi şəxslər, torpaq vergisini dövlət büdcəsinə, fiziki şəxslər isə bələdiyyəyə ödəyirlər. Vergi Məcəlləsinin 206.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş halda fiziki şəxslərin torpaq vergisi dövlət büdcəsinə ödənilir.

Torpaq vergisi həm fərdi sahibkar olan fiziki şəxslərin, həm də hüquqi şəxslərin gəlirindən çıxılan xərclərinə aid edilir (Maddə 208.7). Yəni torpaq vergisi mənfəət (gəlir) bəyannaməsində xərclərə daxil edilməli xərclərdəndir.

Hüquqi şəxslər torpaq vergisini torpaq sahələrinin ölçüsünə və Məcəllə ilə müəyyən olunan dərəcələrə əsasən illik olaraq hesablanır və hesabat ilindən sonrakı il yanvarın 31-dən gec olmayaraq müvafiq bəyannaməni vergi orqanına verirlər. Hüquqi şəxs və ya qeyri-rezident hüquqi şəxsin daimi nümayəndəliyi ləğvetmə balansını qeydiyyat orqanına təqdim etdiyi tarixdən 30 gün müddətində torpaq vergisi bəyannaməsini vergi orqanına təqdim etməyə borcludur.

Fiziki şəxslərin torpaq vergisi bələdiyyələr tərəfindən cari ilin **iyul ayının 1-dək** Məcəllə ilə müəyyən olunan qaydada hesablayır və ödənilməli torpaq vergisinin məbləğini özündə əks etdirən tədiyə bildirişi isə həmin ilin **avqust ayının 1-dən gec olmayaraq** onlara çatdırılır.

Ayrılıqda bir neçə hüquqi və ya fiziki şəxsin mülkiyyətində və ya istifadəsində olan tikililərin altında qalan və ya onlara xidmət üçün ayrılmış torpaq sahələrinə görə vergi onlara məxsus tikili sahələrinə mütənasib surətdə hesablanır.

8.2.1. Torpaq vergisinin ödənilməsi qaydası

Fiziki şəxslər tərəfindən torpaq vergisi bərabər məbləğlərdə 15 avqust və 15 noyabr tarixlərindən gec olmayaraq ödənilir. Torpaq vergisi torpağın əvvəlki sahibi tərəfindən ödənilmədiyi halda, vergi bu maddə ilə müəyyən edilmiş ödəmə vaxtına həmin torpağın sahibi tərəfindən ödənilir.

Müəssisələr tərəfindən torpaq vergisi üzrə cari vergi ödənişləri 15 avqust və 15 noyabr tarixlərindən gec olmayaraq bərabər məbləğlərdə ödənilir. Hər ödəmənin məbləği əvvəlki vergi ilində hesablanmış vergi məbləğinin 1/2 hissəsini təşkil edir.

Əvvəlki hesabat ilində torpaq vergisi ödəyicisi olmayan və növbəti ildə bu verginin ödəyicisi olan, habelə yeni yaradılmış və torpaq vergisi ödəyicisi olan müəssisələr torpaq sahələrini əldə etdikdən (o cümlədən dövlət və bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaqlardan icarə və ya digər əsaslarla istifadə hüququ yarandıqdan) sonra bu maddədə müəyyən olunmuş müddətlərdən gec olmayaraq hər ödəniş üzrə həmin torpaq sahələrinə görə hesablanmalı olan illik torpaq vergisi məbləğinin 50 faizi miqdarında cari vergi ödənişlərini yerinə yetirirlər.

Torpaq vergisi üzrə cari vergi ödəmələri vergi ili üçün vergi ödəyicisindən tutulan verginin məbləğinə aid edilir. Torpaq vergisi üzrə cari vergi ödəmələri hesabat ili başa çatdıqdan sonra yenidən haqq-hesab edilir və bu zaman hesablanmış cari vergi məbləği hesabat üzrə vergi məbləğindən çox olduğu halda artıq hesablanmış cari vergi və ona uyğun faiz məbləğləri azaldılır.

Vergi ödəyicisinin hesabat dövründə torpaq sahəsinə mülkiyyət hüququ, habelə dövlət və bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaqlardan icarə və ya digər əsaslarla istifadə hüququ yarandıqda və ya bu hüquqa xitam verildikdə, həmin torpaq sahəsinə münasibətdə vergi məbləğinin hesablanması bu torpaq sahəsinin vergi ödəyicisinin mülkiyyətinə (icarə və ya digər əsaslarla istifadəsinə) keçdiyi aydan sonrakı aydan etibarən mülkiyyətində (icarə və ya digər əsaslarla istifadəsində) olduğu ayların sayına mütənasib olaraq aparılır.

8.2.2. Torpaq vergisinə cəlb edilməyən torpaqlar və azadolmalar

Vergi Məcəlləsinə əsasən, aşağıdakı torpaqlar torpaq vergisinə cəlb edilmir (Maddə 207):

- Yaşayış məntəqələrinin ümumi istifadədə olan torpaqları;
- Dövlət hakimiyyəti orqanlarının, büdcə təşkilatlarının və yerli özünü idarəetmə orqanlarının, Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının və onun qurumlarının, dövlətin adından yaradılan publik hüquqi şəxslərin (sahibkarlıq fəaliyyəti məqsədləri üçün istifadə olunan torpaqlar istisna olmaqla), habelə Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Fondunun mülkiyyətində və ya istifadəsində olan torpaqlar;

- Fiziki və hüquqi şəxslərin istifadəsinə verilməmiş dövlət, meşə və su fondu torpaqları, Xəzər dənizinin (gölünün) Azərbaycan Respublikasına məxsus olan sektorunun altında yerləşən torpaqlar;

- Dövlət sərhəd zolaqları və müdafiə təyinatlı torpaqlar.

- Vergi Məcəlləsinin 102.1-1 və 102.2-ci maddəsində göstərilən şəxslərin (şəhid statusu almış şəxslərin valideynlərinin, dul arvadlarının (ərlərinin) və övladlarının, Azərbaycan Respublikasının Milli Qəhrəmanlarının, həlak olmuş, yaxud sonralar

vəfat etmiş döyüşçülərin dul arvadlarının (ərlərinin) və övladlarının, qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada müharibə veteranı adı almış şəxslərin və s.) mülkiyyətində olan torpaqlara görə torpaq vergisinin məbləği 10 manat azaldılır.

- Müvafiq icra hakimiyyəti orqanının qərarına əsasən yaradılan sənaye, yaxud texnologiyalar parklarının rezidenti olan hüquqi şəxslər və hüquqi şəxs yaratmadan sahibkarlıq fəaliyyətini həyata keçirən fiziki şəxslər qanunvericiliyə uyğun olaraq, sənaye və texnologiyalar parkında qeydiyyatda alındıqları hesabat ilindən başlayaraq, sənaye və texnologiyalar parkında istifadə etdikləri torpaqlara görə 10 il müddətinə torpaq vergisini ödəməkdən azaddırlar.

- Müvafiq icra hakimiyyəti orqanının qərarına əsasən yaradılan sənaye, yaxud texnologiyalar parklarının idarəedici təşkilatı və ya operatoru sənaye, yaxud texnologiyalar parklarının ərazisində istifadə etdiyi torpaqlara görə torpaq vergisini ödəməkdən azaddır.

- İnvestisiya təşviqi sənədini almış hüquqi şəxs və fərdi sahibkar həmin sənədi aldığı tarixdən mülkiyyətində və ya istifadəsində olan müvafiq torpaqlara görə 7 il müddətinə torpaq vergisini ödəməkdən azaddır.

- KOB klaster şirkətləri KOB klaster şirkətlərinin reyestrinə daxil edildiyi tarixdən 7 il müddətinə mülkiyyətində və ya istifadəsində olan və KOB klaster fəaliyyətində istifadə olunan torpaqlara görə torpaq vergisini ödəməkdən azad edirlər.

- Müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) ödəmə qabiliyyətini itirmiş bankların rezolyusiyası və sağlamaşdırma tədbirləri çərçivəsində müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanının (qurumun) qərarına əsasən aldığı problemlə aktivlərin (borcların) əvəzində əldə etdiyi, onun mülkiyyətində (balansında) olan və siyahısını müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) ilə razılaşdırdığı torpağa görə 2019-cu il yanvarın 1-dən 7 il müddətinə torpaq vergisini ödəməkdən azaddır.

8.3. Kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqlar üzrə verginin ödəyiciləri, hesablanması, ödənilməsi və uçotu qaydaları

Torpaq məcəlləsinə əsasən, torpaqların istifadəsinin ərazi planlaşdırılmasında kənd təsərrüfatı ehtiyacları üçün nəzərdə tutulmuş torpaq sahələri, kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqlar sayılır (Maddə 12). Kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqların tərkibinə kənd təsərrüfatı yerləri (uqodiyaları), meşə zolaqlarının, təsərrüfatdaxili yolların, kommunikasiyaların, bataqlıqların, sututarların, kənd təsərrüfatının aparılması üçün vacib olan tikili və qurğuların altında olan torpaqlar daxildir. Kənd təsərrüfatı yerlərinə (uqodiyalarına) əkin, çoxillik əkmələrin altında olan torpaqlar, dincə qoyulmuş torpaqlar, biçənəklər, örüşlər və otlaqlar aid edilir.

Kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqlar kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı və emalı, habelə kənd təsərrüfatı sahəsində elmi-tədqiqat, tədris, tədris-təcrübə və sınaq məqsədləri üçün istifadə edilə bilər.

Yay və qış otlaqları, örüş və biçənək sahələri mülkiyyətində və istifadəsində mal-qara olan hüquqi və fiziki şəxslərə verilə bilər. Yay və qış otlaqları bələdiyyələrin qərarı əsasında qoyunçuluğun inkişafı üçün bələdiyyə mülkiyyətində olan müəssisələrə istifadəyə, digər hüquqi və fiziki şəxslərə isə yalnız icarəyə verilə bilər. Ümumi istifadədə olan örüş sahələri isə əhalinin istifadəsinə müddətsiz verilir (Torpaq Məcəlləsi, Maddə 16).

Torpaqların kənd təsərrüfatı ehtiyacları üçün yararlı olub-olmadığı dövlət torpaq kadastrı məlumatlarına əsasən, dövlət yerquruluşu xidməti tərəfindən müəyyən edilir (TM, Maddə 17).

9.1-ci sxemdən də göründüyü kimi vergitutma məqsədləri üçün kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqlar aşağıdakı **2 qrupa** ayrılmaqdadır:

- Təyinatı üzrə istifadə edilməyən kənd təsərrüfatı torpaqları;
- Təyinatı üzrə istifadə edilən və ya irriqasiya, meliorasiya və digər aqrotexniki səbəblərdən təyinatı üzrə istifadə edilməsi mümkün olmayan kənd təsərrüfatı torpaqları.

Göründüyü kimi, kənd təsərrüfatı fəaliyyəti üçün nəzərdə tutulan, lakin təyinatı üzrə istifadə olunmayan torpaqlar dedikdə, təkcə təyinatı üzrə istifadə olunmayan torpaqlardan söhbət getmir, həm də istifadə edilməsi mümkün olan, lakin istifadə olunmayan torpaqlar da nəzərdə tutulur.

Təyinatı üzrə istifadə edilməyən kənd təsərrüfatı torpaqları üzrə vergi aşağıda göstərilən qaydada hesablanır (VM, maddə 206.1):

$$TV = S (\text{yəni, 100 kv.metr}) \times 2 \text{ AZN-G}$$

Burada,

TV – Təyinatı üzrə istifadə edilməyən kənd təsərrüfatı torpağı üzrə verginin məbləği,

S – Torpağın sahəsidir (m²-lə),

2 AZN – Torpağın yerləşmə yerindən asılı olmayaraq torpaq sahəsinin hər kvadratmetrinə görə torpaq vergisinin dərəcəsidir. Yəni, vergi hər 100 kvadrat metr (1 sot) üçün vergi məbləği **2 manat** müəyyən edilmişdir;

G – qanunvericiliyə uyğun azaldılan güzəşt məbləği.

Təyinatı üzrə istifadə edilən və ya irriqasiya, meliorasiya və digər aqrotexniki səbəblərdən təyinatı üzrə istifadə edilməsi mümkün olmayan kənd təsərrüfatı torpaqları üzrə vergi isə aşağıdakı qaydada hesablanır (VM, maddə 206.1-1.):

$$TV = S (\text{yəni, 1 hektar}) \times \text{ŞB} \times 0,06 - G$$

Burada,

TV – Təyinatı üzrə istifadə edilən kənd təsərrüfatı torpağı üzrə verginin məbləği,

S - Torpağın sahəsi (hektarla),

ŞB – Torpağın yerləşmə yeri, təyinatı və keyfiyyət qrupu üzrə müəyyən olunmuş şərti baldır. Bu ballar Nazirlər Kabinetinin 29 dekabr 2000-ci il tarixli 230 nömrəli qərarı ilə təsdiq olunmuşdur.

0,06 AZN – torpaq sahəsinin 1 şərti balı üçün müəyyən edilmiş vergi dərəcəsidir.

G – qanunvericiliyə uyğun azaldılan güzəşt məbləği.

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 29 dekabr 2000-ci il tarixli 230 nömrəli qərarına əsasən kadastr qiymət rayonları və ora daxil olan inzibati rayonlar

üzrə kənd təsərrüfatı torpaqlarının təyinat, coğrafi yerləşməsi və keyfiyyəti nəzərə alınmaqla müəyyənləşdirilmiş şərti ballarının bəziləri aşağıdakı kimidir:

Cədvəl 8.1. Rayonlar üzrə kənd təsərrüfatı torpaqlarının keyfiyyət qrupları və bonitet şkalası üzrə

kadastr
qiymət
balları

Sıra N -si	Kadastr qiymət rayonları və ora daxil olan inzibati rayonlar	Keyfiyyət qrupları	Bonitet şkalası	Torpaq vergisinin hesablanması üçün əkin, dinc və çoxillik əkmələrin altındakı torpaqların 1 hektarının şərti balları
1	Abşeron-Qobustan (Abşeron rayonu, Hacıqabul rayonunun Nəvahi-Atbulaq massivi, Siyəzən) və Xızı rayonlarının düzən torpaqları, habelə Bakı və Sumqayıt şəhərlərinin mövcud hüdundan kənarda olan kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqları)	I	100-81	85
		II	80-61	70
		III	60-41	60
		IV	40-21	25
		V	20-1	-
2	Şabran-Xaçmaz (Xaçmaz rayonu, Şabran, Quba, Qusar və Siyəzən rayonlarının düzən torpaqları)	I	100-81	121
		II	80-61	89
		III	60-41	57
		IV	40-21	35
		V	20-1	-
3	Qanıx-Türyançay (Balakən, Qax, Zaqatala, Şəki, Oğuz və Qəbələ rayonlarının düzən torpaqları)	I	100-81	180
		II	80-61	115
		III	60-41	50
		IV	40-21	15
		V	20-1	-
4	Şəki-Zaqatala (Balakən, Qax, Zaqatala, Şəki, Oğuz və Qəbələ rayonlarının dağ torpaqları)	I	100-81	200
		II	80-61	150
		III	60-41	90
		IV	40-21	25
		V	20-1	-
5	Qusar-Qonaqkənd (Qusar, Quba, Şabran, Siyəzən və Xızı rayonlarının dağ torpaqları)	I	100-81	40
		II	80-61	20
		III	60-41	10
		IV	40-21	5
		V	20-1	-
5a	Xınalıq-Xaltan (Qusar və Quba rayonlarının orta və yüksək dağ torpaqları)	I	100-81	38
		II	80-61	24
		III	60-41	23
		IV	40-21	8
		V	20-1	-
6	Dağ-Şirvan (Şamaxı, İsmayilli rayonları, Ağsu və Göyçay rayonlarının dağ torpaqları)	I	100-81	66
		II	80-61	50
		III	60-41	33
		IV	40-21	19
		V	20-1	-
	Qobustan-Xilmilli	I	100-81	58

6a	(Qobustan rayonunun dağ torpaqları)	II	80-61	44
		III	60-41	29
		IV	40-21	16
		V	20-1	-
7	Gəncə-Qazax (Samux rayonu, Goranboy, Göygöl, Tovuz, Ağstafa, Şəmkir və Qazax rayonlarının düzən torpaqları, habelə Gəncə və Naftalan şəhərlərinin mövcud hüdudundan kənarda olan kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqları)	I	100-81	60
		II	80-61	45
		III	60-41	38
		IV	40-21	26
		V	20-1	-
8	Mil-Qarabağ (Bərdə, Ağcabədi, Beyləqan, Tərtər rayonları, Ağdam, keçmiş Ağdərə rayonunun ərazisi və Xocavəndin düzən torpaqları)	I	100-81	127
		II	80-61	102
		III	60-41	80
		IV	40-21	45
		V	20-1	-
9	Arazboyu (Füzuli, Zəngilan və Cəbrayıl rayonlarının düzən torpaqları)	I	100-81	56
		II	80-61	41
		III	60-41	37
		IV	40-21	20
		V	20-1	-
10	Daşkəsən-Gədəbəy (Gədəbəy, Daşkəsən rayonu, Goranboy, Göygöl, Şəmkir, Tovuz, Ağstafa və Qazax rayonlarının dağ torpaqları)	I	100-81	42
		II	80-61	35
		III	60-41	26
		IV	40-21	16
		V	20-1	-
11	Laçın-Qubadlı (Kəlbəcər, Laçın, Qubadlı rayonları və Zəngilan rayonunun dağ torpaqları)	I	100-81	29
		II	80-61	23
		III	60-41	17
		IV	40-21	11
		V	20-1	-
12	Dağ-Qarabağ (Şuşa, Xocalı rayonları, Xocavənd, keçmiş Ağdərə rayonunun ərazisi, habelə Ağdam, Füzuli, Cəbrayıl rayonlarının dağ torpaqları)	I	100-81	42
		II	80-61	30
		III	60-41	27
		IV	40-21	20
		V	20-1	-
13	Muğan-Salyan (Salyan, Saatlı, Sabirabad, İmişli, Neftçala və Biləsuvar rayonları, Hacıqabulun Kür qırağı düzən hissəsi, habelə Şirvan şəhərinin mövcud hüdudundan kənarda olan kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqları)	I	100-81	98
		II	80-61	92
		III	60-41	75
		IV	40-21	33
		V	20-1	-
14	Aran-Şirvan (Kürdəmir, Zərdab, Ucar, Yevlax, Ağdaş rayonları, Ağsu, Göyçay rayonlarının düzən torpaqları və Mingəçevir şəhərinin mövcud hüququndan kənarda olan kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqları)	I	100-81	84
		II	80-61	75
		III	60-41	65
		IV	40-21	30
		V	20-1	-
15	Lənkəran-Astara (Lənkəran, Masallı və Astara rayonlarının düzən torpaqları)	I	100-81	125
		II	80-61	117
		III	60-41	92
		IV	40-21	50
		V	20-1	-
16	Cəlilabad (Cəlilabad rayonunun düzən torpaqları)	I	100-81	73
		II	80-61	59
		III	60-41	47

		IV	40-21	-
		V	20-1	-
16a	Üçtəpə-Təzəkənd (Cəlilabad rayonunun dağ torpaqları)	I	100-81	60
		II	80-61	48
		III	60-41	58
		IV	40-21	-
		V	20-1	-
17	Lerik-Yardımlı (Lerik, Yardımlı rayonları, Masallı, Lənkəran və Astara rayonlarının dağ torpaqları)	I	100-81	35
		II	80-61	24
		III	60-41	18
		IV	40-21	-
		V	20-1	-
18	Şərur-Ordubad (Şərur, Sədərək, Babək, Ordubad və Culfa rayonlarının düzən torpaqları)	I	100-81	53
		II	80-61	40
		III	60-41	31
		IV	40-21	20
		V	20-1	-
19	Şahbuz-Paraqaçay (Şahbuz rayonu, Şərur, Sədərək, Babək, Ordubad, Culfa rayonlarının dağ torpaqları)	I	100-81	24
		II	80-61	18
		III	60-41	12
		IV	40-21	8
		V	20-1	-

Qeyd edək ki, qərara əsasən 22 rayonun bal şkalası verilmişdir. Burada biçənəklər, örüşlər və otlaqlar (yay və qış otlaqları da daxil olmaqla) üçün torpaqların 1 hektarının şərti balları müvafiq kadastr qiyməti rayonunun əkin, dinc və çoxillik əkmələrin altındakı torpaqların I keyfiyyət qrupu üçün müəyyənləşdirilmiş şərti ballarının 1/10 miqdarında qəbul edilir. Bunu aşağıdakı düstur kimi ifadə etmək olar:

$$TV = (S \times \text{ŞB} \times 0,06) : 10 - G$$

İndi isə yuxarıdakı məlumatları və qaydaları nəzərə almaqla torpaq vergisinin hesablanması üzrə nümunələri nəzərdən keçirək.

Nümunə 8.1. ABC MMC-nin Kəngərli rayonunda kənd təsərrüfatı məqsədləri üçün nəzərdə tutulan, lakin istifadə olunmayan 1 hektar torpaq sahəsi vardır.

Tələb olunur:

1. Müəssisənin illik torpaq vergisini hesablamaq və mühasibat yazılışını vermək.

Həlli:

$$TV = (10000 \text{ m}^2 : 100 \text{ m}^2) \times 2 = \mathbf{200 \text{ manat}}$$

Dt Torpaq vergisi xərci (202, 711, 721) 200

Kt Vergi öhdəliyi (521)

200

Nümunə 8.2. Şərur rayonunda fəaliyyət göstərən Agro Vest MMC-nin I keyfiyyət qrupuna aid 40 ha (hektar) əkin sahəsi vardır. Həmin torpağın 30 ha-da taxıl əkilmiş, 10 ha-da isə əkin aparılmamışdır.

Tələb olunur:

1. Müəssisənin illik torpaq vergisini hesablamaq və mühasibat yazılışını vermək.

Həlli:

$$TV =$$

Təyinatı üzrə istifadə olunan 30 ha torpağa görə: $30 \times 53 \times 0.06 = 95,4$ manat
İstifadə olunmayan 10 ha torpağa görə: $(100000 \text{ m}^2 : 100 \text{ m}^2) \times 2 = 2000$ manat

Cəmi: **2095,4 manat**

Dt Torpaq vergisi xərci (202, 711, 721) 2095,4

Kt Vergi öhdəliyi (521)

2095,4

Nümunə 8.3. Green Agro MMC-nin Culfa rayonu ərazisində II keyfiyyət qrupuna daxil olan 12 hektar əkin sahəsi, Şərur rayonu düzən ərazisində I keyfiyyət qrupuna daxil olan 11 hektar əkin sahəsi və Babək rayonunun dağ torpaqlarında III keyfiyyət qrupuna daxil olan 40 hektar otlaq sahəsi vardır.

Tələb olunur:

1. Green Agro MMC-nin ödəməli olduğu torpaq vergisinin məbləğini hesablamaq və mühasibat yazılışını vermək.

Həlli:

TV=

12 ha x 40 x 0.06 manat = 28,8 manat;

11 ha x 53 x 0.06 manat = 34,98 manat;

1 ha otlaq sahəsinin şərti balı 2,4 x 0,06 manat x 40 ha = 5,76 manat

Cəmi = 28,8 + 34,98 + 5,76 = **69,54 AZN**

Dt Torpaq vergisi xərci (202, 711, 721) 69,54

Kt Vergi öhdəliyi (521)

69,54

Qeyd edək ki, Babək rayonunun dağ torpağında 1 ha otlaq sahəsinin şərti balı 2,4 (I keyfiyyət qrupunun şərti balı 24-ün 1 : 10 hissəsi) təşkil etdiyindən, 1 ha otlaq sahəsinin şərti balı 2,4 x 0,06 manat x 40 ha şəklində hesablanmışdır.

Nümunə 8.4. Şərur rayonunun Dəmirçi kəndində Fəqan Qasimovun mülkiyyətində I keyfiyyət qrupuna aid olan 1,6 hektar kənd təsərrüfatı məqsədləri üçün nəzərdə tutulan əkin sahəsi vardır. Bu keyfiyyət qrupu üzrə torpağın 1 ha üçün şərti bal 53 müəyyən edilmişdir. Fəqan Qasimov qeyd edilən torpaq sahəsinin 1 hektarını taxıl əkini üçün, qalan 0,6 hektarını isə təyinatına uyğun olmayaraq quşçuluq təsərrüfatı üçün istifadə edir.

Tələb olunur:

1. Fəqan Qasimovun illik torpaq vergisini hesablamaq.

TV =

Təyinatı üzrə istifadə edilən sahə = 1 ha x 53 x 0,06 manat = 3,18 manat

Təyinatı üzrə istifadə edilməyən sahə = 0,6 ha (6000 kv.metr : 100) x 2 man = 120 manat

Cəmi = 3,18 + 120 = **123,18 AZN**

8.4. Sənaye, tikinti, nəqliyyat, rabitə, ticarət-məişət xidməti və digər xüsusi təyinatlı torpaqlar üzrə verginin hesablanması, ödənməsi və uçotu

Torpaq məcəlləsinə əsasən sənaye, rabitə, nəqliyyat, ticarət, ictimai- iaşə və digər istehsal və xidmət obyektlərinin yerləşdirilməsi və fəaliyyəti üçün qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada, ayrılan və əldə edilən torpaq sahələri sənaye, nəqliyyat, rabitə və digər təyinatlı torpaqlar sayılır (Torpaq məcəlləsi, Maddə 22).

Sənaye, tikinti, nəqliyyat, rabitə, ticarət-məişət xidməti və digər xüsusi təyinatlı torpaqlar üzrə vergi isə aşağıdakı qaydada hesablanır (VM, maddə 206.3.):

$$\mathbf{T}\mathbf{V} = \mathbf{S}_x \mathbf{V}\mathbf{D}$$

Burada,

TV – Torpaq vergisinin məbləği,

S - Torpağın sahəsi (100 kv.metr üçün),

VD – Respublikanın yaşayış məntəqələri üzrə sənaye, tikinti, nəqliyyat, rabitə, ticarət-məişət xidməti və digər xüsusi təyinatlı torpaqlar üzrə müəyyən edilmiş torpaq vergisi dərəcələridir.

Sənaye, tikinti, nəqliyyat, rabitə, ticarət-məişət xidməti və digər xüsusi təyinatlı torpaqların hər

100 kvadrat metri (1 sotu) üçün müəyyən edilmiş torpaq vergisi dərəcələri aşağıdakı cədvəldə verilmişdir (VM, Maddə 206.3):

Yaşayış məntəqələri	Sənaye, tikinti, nəqliyyat, rabitə, ticarət-məişət xidməti və digər xüsusi təyinatlı torpaqlar (manatla) (hər 100 kvadrat metri (1 sətür) üçün)	
	10000 m ² - dək olduqda	10000 m ² - dən yuxarı olan hissə üçün
Bakı şəhəri, habelə onun qəsəbə və kəndləri	10	20
Gəncə, Sumqayıt, Xırdalan şəhərləri və Abşeron rayonunun qəsəbə və kəndləri	8	16
Digər şəhərlər və rayon mərkəzləri	4	8
Rayon tabeliyində olan şəhərlər, qəsəbələr və kəndlər	2	4

Nümunə 8.5. Müəssisənin Bakı və Sumqayıt şəhərlərində ticarət təyinatlı torpaqları var. Bakı şəhərində torpaq sahəsi - 3 000 kv.m., Sumqayıt şəhərində isə - 1 000 kv.m.

Tələb olunur:

1. Müəssisənin illik torpaq vergisini hesablamaq və mühasibat yazılışını vermək;

Helli:

$$TV = 30 \times 10 + 10 \times 8 = \mathbf{380 \text{ manat}}$$

Torpaq vergisi ilə bağlı mühasibat yazılışı aşağıdakı kimi olmalıdır:

Dt Torpaq vergisi xərci (202, 711, 721)	380	
Kt Vergi öhdəliyi (521)		380

Nümunə 8.6. Müəssisənin Bakı şəhərində 1000 m² torpaq sahəsi, Gəncə şəhərində isə 200 m² torpaq sahəsi vardır.

Tələb olunur:

1. Müəssisənin illik torpaq vergisini hesablamaq və mühasibat yazılışını vermək.

Hælli:

$$\text{TV} = 10 \times 10 \times + 2 \times 8 = \mathbf{116 \text{ manat}}$$

Torpaq vergisi ilə bağlı mühasibat yazılışı aşağıdakı kimi olmalıdır:

Dt Torpaq vergisi xərci (202, 711, 721)	116
Kt Vergi öhdəliyi (521)	116

Torpaq vergisinin bəyannaməsi cari il üçün may ayının 15-ə qədər vergi orqanlarına

təqdim edilməlidir. Torpaq vergisi bərabər hissələrlə avqust ayının 15-ə və noyabr ayının 15-ə qədər büdcəyə köçürülməlidir. Torpaq vergisi müəssisənin maliyyə nəticələrinə aid edilir, yəni mənfəəti azaldır.

8.5. Yaşayış fondlarının, həyatıyanı sahələrin torpaqları və vətəndaşların bağ sahələrinin tutduğu torpaqlar üzrə verginin hesablanması, ödənməsi və uçotu

Torpaq məcəlləsinə əsasən şəhər, qəsəbə və kəndlərin hüdudları daxilindəki bütün torpaqlar yaşayış məntəqələrinin torpaqları hesab edilir. Yaşayış məntəqələrinin torpaqlarının tərkibinə aşağıdakılar daxildir (Maddə 18):

- ictimai və yaşayış tikinti massivlərində yerləşən yaşayış, mədəni- məişət, inzibati, ibadət və digər bina, tikili və qurğular altındakı, habelə bunlar üçün nəzərdə tutulan torpaq sahələri;
- ümumi istifadədə olan torpaqlarda yerləşən meydan, küçə, keçid, yol, sahil, park, meşə-park, xiyaban, bulvar, sututarlar, çimərlik və əhalinin ictimai tələbatının ödənilməsinə xidmət edən digər obyektlər altındakı torpaq sahələri;
- sənaye, kommersiya, kommunal, anbar tikinti massivlərində sənaye, kommunal, anbar tikililəri altında olan və bu kimi istehsal obyektlərinin inşası üçün nəzərdə tutulan torpaq sahələri;
- nəqliyyat, rabitə və mühəndis kommunikasiyaları torpaqlarında dəmir yolu, avtomobil, çay, dəniz, hava, boru kəməri nəqliyyatına, mühəndis infrastrukturuna və rabitə magistralına aid binalar, tikililər və qurğular altındakı, habelə bu məqsədlər üçün nəzərdə tutulan torpaq sahələri;
- təbiət abidələri, təbii parklar, milli dendroloji parklar, nəbatat bağları, meşə yerləşən, turizm və rekreasiya, habelə əhalinin kütləvi istirahəti üçün istifadə olunan xüsusi qorunan ərazilərin, təbiəti mühafizə, təbii qoruq, sağlamlaşdırma, və tarix-mədəniyyət təyinətli obyektlərin torpaqları, habelə təbii müalicəvi xassəyə malik olan mənbələr yerləşən və tarix-mədəniyyət abidələri, muzey-qoruqlar və xatirə parkları, qəbiristanlıqlar, məzarlar, arxeoloji abidələr və digər obyektlər yerləşdiyi torpaq sahələri;
- yerüstü su axarları, sututarlar, akvatoriyalar, su mühafizə zonaları, hidrotexniki və digər su təsərrüfatı qurğularının yerləşdiyi su obyektləri torpaqları;
- kənd təsərrüfatı üçün istifadə olunan torpaqlardan şum və çoxillik əkmələr, habelə kənd təsərrüfatı binaları, tikililəri və qurğuları altındakı torpaq sahələri;
- hərbi və digər xüsusi hüquqi rejimli zonaların torpaq sahələri;
- şəhərsalmaya və digər fəaliyyətə cəlb olunmayan ehtiyatda qalan torpaq sahələri.

Yaşayış fondlarının, həyatıyanı sahələrin torpaqları və vətəndaşların bağ sahələrinin tutduğu torpaqlar üzrə vergi isə aşağıdakı qaydada hesablanmalıdır (VM, maddə 206.3.):

$$TV = S \times VD - G$$

Burada,

TV – Torpaq vergisinin məbləği,

S - Torpağın sahəsi (kv.metrə),

G – Hesablanmış vergidən çıxılan güzəşt məbləğidir.

VD – Respublikanın yaşayış məntəqələri üzrə yaşayış fondlarının, həyətəni sahələrin torpaqları və vətəndaşların bağ sahələrinin tutduğu torpaqlar (manatla) üzrə müəyyən edilmiş torpaq vergisi dərəcələridir.

Yaşayış fondlarının, həyətəni sahələrin torpaqları və vətəndaşların bağ sahələrinin tutduğu torpaqların hər 100 kvadrat metri (1 sotu) üçün müəyyən edilmiş torpaq vergisi dərəcələri aşağıdakı cədvəldə verilmişdir (VM, Maddə 206.3):

Yaşayış məntəqələri	Yaşayış fondlarının, həyətəni sahələrin torpaqları və vətəndaşların bağ sahələrinin tutduğu torpaqlar (manatla) (hər 100 kvadrat metri (1 sotu) üçün)	
	10000 m ² - dək olduqda	10000 m ² - dən yuxarı olan hissə üçün
Bakı şəhəri, habelə onun qəsəbə və kəndləri	0,6	1,2
Gəncə, Sumqayıt, Xırdalan şəhərləri və Abşeron rayonunun qəsəbə və kəndləri	0,5	1,0
Digər şəhərlər və rayon mərkəzləri	0,3	0,6
Rayon tabeliyində olan şəhərlər, qəsəbələr və kəndlər	0,1	0,2

8.5.1. Fiziki və hüquqi şəxslərin torpaq vergisinin ödənilməsi ilə bağlı bəzi qaydalar

Fiziki şəxslərin torpaq vergisi, bələdiyyələr tərəfindən cari ilin **iyul ayının 1-dək** yuxarıda qeyd olunan qaydada hesablanır və ödənilməli torpaq vergisinin məbləğini özündə əks etdirən tədiyə bildirişi isə, həmin ilin **avqust ayının 1-dən gec olmayaraq** onlara çatdırılır. Ayrılıqda bir neçə hüquqi və ya fiziki şəxsin mülkiyyətində və ya istifadəsində olan tikililərin altında qalan və ya onlara xidmət üçün ayrılmış torpaq sahələrinə görə vergi onlara məxsus tikili sahələrinə mütənasib surətdə hesablanır.

***Nümunə 9.7.** Müharibə veteranı olan Abbasov Malikin Yuxarı Güzdək kəndində mülkiyyətində olan 1,8 ha bağ sahəsi vadır.*

Tələb olunur:

1. Fiziki şəxsin illik torpaq vergisini hesablamaq.

Həlli:

TV =

10000 m² -ə qədər olan hissə üçün (10000 m² : 100 m²) x 0,1 manat = 10 manat

10000 m² – dən yuxarı olan hissə üçün (8000 m² : 100 m²) x 0,2 manat = 16 manat

Cəmi = (10 manat + 16 manat) – 10 manat (vergi güzəşti) = **16 manat**

***Nümunə 9.8.** Azərbaycan Respublikasının Milli Qəhrəmanı Əliyev Ələmdarın istifadəsində olan Abşeron rayonu ərazisində yerləşən bağın sahəsi 3.000 kvadrat metrdir.*

Tələb olunur:

1. Fiziki şəxsin illik torpaq vergisini hesablamaq.

Həlli:

TV = (3000 m² : 100 m²) x 0,5 = **15 manat**

Qeyd edək ki, burada güzəşt məbləği (10 manat) ona görə tətbiq edilmir ki, torpaq fiziki

şəxsin mülkiyyətində deyil, istifadəsindədir. İstifadəsində dedikdə isə torpağın uzunmüddətli və ya qısamüddətli icarə götürülməsi ola bilər.

Nümunə 8.9. *II qrup müharibə əli olan Dadaşov Vasifin Bakı şəhərində mülkiyyətində 1200 kv.metr bağ sahəsi vardır.*

Tələb olunur:

1. Dadaşov Vaqifin illik torpaq vergisini hesablamaq.

Həlli:

$$TV = (1200 \text{ m}^2 : 100 \text{ m}^2) \times 0,6 \text{ manat} - 10 \text{ AZN} = 0,0 \text{ AZN}$$

Qeyd edək ki, burada güzəşt məbləği (10 manat) hesablanmış məbləğdən (7,20 manat) çox olduğu üçün Dadaşov Vasif torpaq vergisi ödəməyəcəkdir.

Onu da qeyd edək ki, güzəşt hüququ olan fiziki şəxslərə 10 manat güzəşt onların istifadələrində olan torpaqlara görə yox, yalnız mülkiyyətlərində olan torpaqlara görə verilir.

Nümunə 8.10. *Vergi ödəyicisi olan Məmmədov Asiman 2015-ci ilin yanvar ayından qanunvericiliyə uyğun olaraq, sənaye və texnologiyalar parkında qeydiyyatda alınmışdır.*

Tələb olunur:

1. Məmmədov Asimanın illik torpaq vergisini hesablamaq və mühasibat yazılışını vermək.

Həlli:

Məmmədov Asiman həmin ildən başlayaraq sənaye və texnologiyalar parkında istifadə etdiyi torpağa görə 7 il müddətinə torpaq vergisini ödəməkdən azaddır.

Nümunə 8.11. *Bolluq MMC-nin Bakı şəhərində 1000 kvadrat metr sənaye təyinatlı torpaq sahəsi vardır, Bolluq MMC-nin rəhbəri olan Abdullayev Vüqarın isə 500 kvadrat metr şəxsi həyətyanı torpaq sahəsi vardır.*

Tələb olunur:

1. Bolluq MMC-nin və sahibkarın illik torpaq vergisini hesablayıb ödəmək;

$$TV =$$

$$1000:100 \times 10 = 100 \text{ AZN}$$

$$500:100 \times 0,60 = 3 \text{ AZN}$$

$$\text{Cəmi} = 100 + 3 = \mathbf{103 \text{ AZN}}$$

Bolluq MMC-nin torpaq vergisi ilə bağlı mühasibat yazılışı aşağıdakı kimi olmalıdır:

Dt Torpaq vergisi xərci (202, 711, 721) 100

Kt Vergi öhdəliyi (521)

100

Qeyd edək ki, Bolluq MMC-nin 1000 kvadrat metr torpaq sahəsinə görə torpaq vergisi dövlət büdcəsinə, Abdullayev Vüqarın 500 kvadrat metr şəxsi həyətyanı torpaq sahəsinə görə torpaq vergisi isə bələdiyyə büdcəsinə ödənilir.

Fiziki şəxslərin sahibkarlıq fəaliyyəti məqsədləri üçün istifadə etdikləri torpaqlara, habelə hüquqi şəxslərə məxsus olan torpaqlara görə hesablanmış torpaq vergisinin məbləği məhdudlaşdırılmayan gəlirdən çıxılmalara aid edilir.

Torpağın icarə haqqı torpaqdan müddətli istifadəyə görə icarəçinin icarəyə verənə ödədiyi vəsaitdir. İcarəyə verən torpaq vergisi tədiyəçisi olduqda, torpaq vergisi icarə haqqının tərkibinə daxil edilir. İcarəyə verən torpaq vergisi tədiyəçisi olmadıqda, icarə haqqının tərkibində torpaq vergisi nəzərə alınmır.

8.6. Torpaq vergisinin hesabatı (bəyannaməsi)

Hazırlanıb təqdim edilmə forması

Torpaq vergisi bəyannaməsi oflayn şəkildə BTP programı və ya onlayn şəkildə avtomatik bəyannamə tərtibatı vasitəsi ilə hazırlanıb vergi orqanına təqdim edilməlidir.

Təqdim edən şəxslər (ödəyicilər)

Torpaq bəyannaməsi yalnız hüquqi şəxslər tərəfindən təqdim edilməlidir. Fərdi sahibkar olan fiziki şəxslər torpaq vergisi üçün bəyannamə təqdim etmirlər. Vergi ödəyicisi kimi qeydiyyatda olmayan fiziki şəxslər isə, daşınmaz əmlaka görə vergini bələdiyyələrə verdiyi üçün bəyannamə də təqdim etməyə borclu deyil.

Təqdim edilmənin son tarixi

İllik olaraq hər ilin may ayının 15-nə qədər təqdim edilməlidir.

Bəyannamənin ilkin görünüşü:

Torpaq vergisinin bəyannaməsi

İdarə:

Vergi orqanı: [dropdown]
Vergi dövrü: [dropdown]
İl: [text]

Şəxsi:

VÖEN: [text]
Adı: [text]
Məb nömrə 1: [text]
Məb nömrə 2: [text]

Bəyannamə məlumatı:

Əsas fəaliyyət növünün kodu: [text]
Təqdim olunan əlavələrin sayı: [text]
Bəyannamənin növü: [dropdown]
Dağıdılmış bəyannamənin təqdim edilməsi barədə bildiriş nömrəsi: [text]
☐ Bəyan ediləcək məlumatın yoxdur

Verginin hesablanması

Göstəricilər	Vergi məbləği, manatla
600. Kand təsərrüfatı təyinatlı torpaq sahələri üzrə hesablanmış vergi məbləği	
600.1 Təyinatlı üzrə istifadə edilməyən kand təsərrüfatı torpaqları üzrə hesablanmış vergi ...	
600.2 Təyinatlı üzrə istifadə edilən və ya imtiyazıya, mülkiyyətə və digər əqrəbinə sahib ...	
611. Sənaye, tikinti, nəqliyyat, rabitə, ticarət-məişət xidməti və digər xüsusi təyinatlı torp...	
612. Hesablanmış vergi məbləğinin cəmi (sətr.600+sətr.611)	
615. Güzəgələr (sətr.615.1+sətr.615.2 + sətr.615.3+ sətr.615.4+ sətr.615.5 + 615.6)	
615.1 Sənaye, yarusid texnologiyalar parklarının rəndənti olan hüquqi şəxslər sənaye, yarusid...	
615.2 Sənaye, yarusid texnologiyalar parklarının idarəedici təşkilatı və ya operatorunun sən...	
615.3 İnvestisiya tapşırıq cəmiyyəti alması hüquqi şəxslər sənaye, yarusid təşkilatından mülkiyyət...	
615.4 KOB klaster girişləri KOB klaster girişlərinin reyestrinə daxil edildiyi tarixdən 7 il m...	
615.5 Məhsul qrupu icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) ödəmə qabiliyyəti...	
615.6 VM-nin 224.1.1-ci maddəsinə əsasən bu Məcəllənin 222.5-ci maddəsində göstərilən ...	
616. Bütöyayə ödənilməli vergi məbləğinin cəmi (sətr.612-sətr.615)	